

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 295

TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67
UPRAVE 28-67
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN IL409

Maribor, petek 30. decembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
din 1.—

Napetost med Slovaki in Madžari

Ostra reakcija na Slovaškem proti preganjanju Slovakov na Madžarskem — Obojestranski protesti — Velike manifestacije na Silvestrovo — Odločna nemška lekcija Madžarski

PRAGA, 30. decembra. Postopanje Madžarov s Slovaki v odstopljenem ozemlju je povzročilo po vsej Slovaški veliko vznemirjenje. Slovaška liga pripravlja veliko akcijo, da se svetovna javnost opozori na trpljenje Slovakov pod Madžarsko. Slovaški pisatelj Konstantin Culen bo v kratkem odpotoval v Ameriko, da zainteresira za zadevo tudi tamkajšnje javnost. Culen je poslal tudi madžarskemu primasu, kardinalu Szeredyju pismo, da se zavzame za preganjanje slovaške duhovnike, ker je sam po rodu Slovak. Avtonomna slovaška vlada v Bratislavi je dobila poročila, da so Madžari na vsem odstopljenem ozemlju pozaprlji slovaške dijake in slovaške inteligente sploh ter jih odpejali v notranjost Madžarske. Madžarski orožniki so plombirali ali odvzeli Slovakom radijske aparate ter prekinili električne vode. Vladni »Slovak« piše, da je nujno potrebno revidirati dunajsko razsodbo, ker se mora dati Slovakom na Madžarskem priložnost, da sami s plebiscitom odločijo, komu hočejo pripadati.

JUTRI PROTEST VSE SLOVAŠKE.

BRATISLAVA, 30. decembra. ČTK poroča: Uradno se objavlja, da bodo člani Hlinkove garde 31. t. m. priredili po vsej Slovaški manifestacije za one Slovake, ki so padli v bojih z madžarskimi orožniki. Vodja garde, minister dr. Sidor bo imel po radlu govor, v katerem bo zavzel stališče vlade do preganjanja Slovakov na Madžarskem. V slovaških cerkvah bodo maše za dušnice za ubite Slovake in molili bodo za »rešitev in večno slavo slovaških mučnikov na Madžarskem«. Ta manifestacija bo imela protestni značaj, obenem bo pa tudi manifestacija v korist vseh »Slovakov, ki živijo na Madžarskem«. »Slovak« piše s tem v zvezi, da morajo te manifestacije obrniti nase pozornost vsega sveta in biti izraz želje Slovakov, da bodo vsi združeni v eni državi. Zato to ne bo samo manifestacija bolečine, ampak tudi odločne volje, da se boj nadaljuje.

PROTEST V BUDIMPEŠTI.

PRAGA, 30. decembra. Havas poroča: Češko-slovaški zunanji min. dr. Chvalkovsky je naročil odpravniku poslov češko-slovaškega poslanstva v Budimpešti, da opozori madžarsko vlado na člen 5 dunajske razsodbe, v katerem se govori o obojestranskih zaščitni narodnih manjšin, in sicer v zvezi z incidentom v Veliki Baranji 25. t. m. in drugimi dogodki. Ti incidenti so napravili težak vtis po vsej Češko-Slovaški. Z madžarske strani je bilo odpravniku odgovorjeno, da teh incidentov madžarska vlada ni želela in jih tudi sedaj ne želi in bo s svoje strani storila vse, da se v bodoče prepreči.

MADŽARSKI KORAK V PRAGI.

BUDIMPEŠTA, 30. decembra. Štefani poroča: Razmerje med Madžarsko in Slovaško je postalo zelo napeto in se stalno posuša. »Pester Lloyd« piše, da je madžarski zunanji minister grof Csaky zahteval v Pragi pojasnilo glede govora, ki ga je govoril slovaški minister Turčanski po radiu in zahteval revizijo slovaško-madžarske meje, kakor je bila določena na Dunaju. Madžarski listi, zlasti »Magyar Nemzet« vstajajo tudi proti slovaškemu ministru dr. Sidorju, ki je pozval Hlinkovo gardo, da organizira na Silvestrovo manifestacije solidarnosti s Slovaki na Madžarskem.

NEMČIJA NA STRANI SLOVAKOV.

BERLIN, 30. dec. DNB. Nemški tisk posveča posebno pažnjo razmerju med Madžarsko in Slovaško in ostro obsoja delovanje oboroženih madžarskih tolp, ki vpadajo čez mejo na Slovaško in v Karpatsko Ukrajino. Listi ugotavljajo, da se brez toleriranja s strani budimpeštanske vlade to ne bi moglo dogajati. Prav tako napadajo nemški listi tudi preganjanje Slovakov na priključenem ozemlju in

zahtevajo, da se to preganjanje neha in dajo Slovakom na Madžarskem pravice, ki so jim zagotovljene z določili dunajske razsodbe. Listi opozarjajo Madžare na

postopanje Nemcev s Čehi v Sudetih, kjer vlada popolna sloga in so Čehi deležni vsega spoštovanja njihovih narodnih pravic, tako glede šolstva kakor tudi glede kulturnega, gospodarskega in društvenega življenja, tako da doslej še ni bilo niti enega povoda za pritožbe. Ako Madžari tega ne bodo upoštevali, bo treba seči po drugih sredstvih.

ŽIDJE BODO PLAČALI ZAPITEK.

BERLIN, 30. dec. Voditelj Nemcev, ki so ostali v novi Češko-Slovaški, dr. Kundt, objavlja v »Nazional Zeitung« članek o bodočih odnosih Nemčije in ČSR. Zaviseli bodo predvsem od tega, če bo Praga znala urediti židovsko vprašanje. Dr. Kundt pravi, da se bo l. 1939. videlo, če se zna Praga živeti v nove razmere v Evropi, ki so nastale po Monakovem.

Pred velikimi odločitvami

PRIZADEVANJA ZA REŠITEV SPORA MED FRANCIJO IN ITALIJO. — NEMŠKA NAPOVED KONFERENCE ŠTIRIH. — NAČRT CHAMBERLAINOVEGA IN HALIFAXOVEGA BIVANJA V RIMU.

LONDON, 30. decembra. Kakor se na poučenem mestu zatrjuje, Chamberlain nima namena ob priliki svojega obiska s Halifaxom v Rimu meritorno poseči v razmerje med Francijo in Italijo. Vendar bo skušal pripraviti teren za mirna pogajanja med Rimom in Parizom. Iz Berlina pa zatrjujejo po pisanju »Daily Telegraph«, da se pripravlja v zvezi s Chamberlainovim obiskom v Rimu akcija za sklicanje nove konference štirih velesil, ki naj bi po vzorcu Monakovega rešila spor med Italijo in Francijo. V Berlinu zatrjujejo, da more Mussolini s pomočjo Hitlerja razčunati na uspeh svoje akcije. V Parizu pa odločno odklanjajo vsako reševanje zadev z Italijo potom kake konference štirih velesil.

LONDON, 30. dec. Francoski odprav-

nik posloj je bil v zunanjem ministrstvu, kjer je izjavil, da Francija ne more sprejeti Chamberlaina kot posredovalca v sporu z Italijo.

RIM, 30. decembra. Avala. Havas poroča: Načrt o bivanju Chamberlaina in Halifaxa v Italiji je že izdelan. V Rim bosta prispela 11. januarja popoldne. Zvečer priredi Mussolini gostoma na čast v palači Venezia slavnostno večerjo, kateri bo sledil velik sprejem. Dne 12. priredi kralj in cesar Viktor Emanuel slavnostno kosilo v Quirinalu. Zvečer bo slavnostna predstava v kraljevski operi. Dne 15. sprejme Chamberlaina in Halifaxa v audienco papež Pij XI. Opoldne bosta gosta angleškega poslanika. Dne 14. odpotujeta angleška državnik nazaj.

Cianov obisk v Beogradu

ITALIJANSKI ZUNANJI MINISTER BO PRISPEL V JUGOSLAVIJO 20. JANUARJA IN OSTAL TRI ALI ŠTIRI DNI.

BEOGRAD, 30. decembra. Po poročilih iz Rima bo prispel italijanski zunanji minister grof Galeazzo Ciano na povabilo ministrskega predsednika in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića v Beograd dne 20. januarja in bo ostal na obisku v Jugoslaviji tri ali štiri dni. Italijanski tisk podčrtava pomen teh razgovorov med grofom Ciano in dr. Stojadinovičem in pravi, da bodo izvrstni odnosi med Rimom in Beogradom rodili ugodne

nasledke tudi glede madžarsko-jugoslovanskih odnosov. Ni zato izključeno, da bo po obisku grofa Ciana v Beogradu podpisan jugoslovansko-madžarski sporazum, ki bo pomenil razširitev jugoslovansko-italijanskega sporazuma in ustvaril temelje za nov razvoj v Podonavju. Grof Ciano se bo ob priliki svojega bivanja v Jugoslaviji udeležil tudi lova na Belju.

Pomorska bitka pri Barceloni

NACIONALISTIČNA KRIZARKA »CANARIAS« JE POTOPILA REPUBLIKANSKI RUŠILEC.

LONDON, 30. decembra. Reuter. Križarka »Canarias«, ki pripada Francovi mornarici in ki je znana, da je imela že več spopadov v španski državljanski vojni uspel. Sedaj je poizkušal drugič, pre- v Katalonskem zalivu. Republikanski rušilec, ki je bil že pred osmimi meseci odrezan od republikanskih luk, je pred šestimi meseci poizkušal prebiti se skozi oklep ladij generala Franca, pa mu načrt ni uspel. Sedaj je poizkušal drugič prebiti se skozi nacionalistične ladje, ter do-

speči do Barcelone. Križarka »Canarias« pa je imela nalogo, zasledovati ga ter ga je tudi takoj napadla, ko se ji je nocoj približal. Po daljšem streljanju se je republikanski rušilec potopil. V bližini sta bila francoski in angleški rušilec, ki sta takoj prihitela na mesto, kjer se je rušilec potopil, ter z reflektorji reševala plavajoče mornarje. Kapitan rušilca je izjavil, da je prvi strel s križarke »Canarias« ubil 32 mornarjev na njegovem rušilcu.

Zapiski

Botra po zaslugah za državo

Pri nas kakor tudi ponekod drugod po svetu imajo navado, da postavljajo za botre novim zastavam, domovom, ladjam itd. tako zvane »narodne dame«. V Franciji pa so temeljito prekinili s to prakso. Pri krstitvi nove križarke »Richellieu« bo botra žena nekega delavca, ki že 15 let dela v vojnih arzenalih. Za botro je bila imenovana zato, ker je mati osmero otrok.

Tekmovanje Nemčije in Rusije v Iranu

Sovjetska vlada z velikim nemirom spremlja nemške gospodarske in finančne akcije v Iranu. Nemčija se je začela uveljavljati tu najprej z »Lufthanso«, ki je uvedla celo nočno zvezo Nemčije z Iranom. Sovjetska vlada se je odločila, izvesti po svojem poslaniku v Teheranu resnico, pa tudi za obseg tega rastočega nemškega vpliva. Sovjetski generalni štab se namreč boji, da bi se v primeru oboroženega spopada Nemčija poslužila iranskih letališč kot izhodišča za letalski napad na južne dele Rusije. V Moskvi se zlasti boje, da bi bil prvi cilj napada Baku, ki je središče sovjetske industrije nafte. Uradna mesta so celo stopila v stik s turškimi vojaškimi krogi in se z njimi sporazumela o skupni obrambi. Gre zlasti za obrambo pristanišča Bender, za katerega nemško zanimanje vedno bolj raste. Zato so v Moskvi zelo zadovoljni, da je arabski šah odpovedal obisk v Berlinu, kar smatrajo za znak, da se Iranu vendarle posreči ubraniti se prevelikemu nemškemu vplivu.

Italijanske čete v Abesiniji

Italija ima v Abesiniji 91.000 belih vojakov in 150.000 črncev. Poleg tega je v novi koloniji še 130.000 vojakov v »delavskih bataljonih«.

Zanimanje za Karpatsko Ukrajino

V zadnjem času zanimanje za Podkarpatsko Rusijo vedno bolj raste. Nedavno je posetil Chust prednik londonskih »Timesov« major Mac Neill Moss, nadalje sta prišla tja poročevalca japonske uradne agenture Domei, urednik Nagaki in Ošimo. V spremstvu šefa propagandnega oddelka vlade sta si ogledala vzhodni del pokrajine, kjer sta se živo zanimala za folkloristiko. Razen nemškega profesorja geologije Cysarsa, ki biva v teh krajih že dalj časa in proučuje rudno bogastvo dežele, bivata zdaj v Chustu člana Nemške zemljepisne družbe dr. Gebler in dr. Wilhelmreich, ki se prav tako zanimata za geološki sestav Karpatske Ukrajine.

Dva zadovoljneža

Napoleon je govoril: »Vojaki, zadovoljen sem z vami!«, Chamberlain pa pravi: »Vojaki, zadovoljen sem sam s seboj!« (l'Ordre, Pariz.)

Švica odklonila nemško prošnjo zaradi spomenika padlim v svetovni vojni

V svetovni vojni je bilo v Švici več ujetniških taborišč, v katerih je med drugimi umrlo tudi 180 Nemcev. Švicarska vlada je zdaj obvestila Nemčijo, da prostor ob Bodenskem jezeru, kjer je pokopališče, potrebuje v druge namene. — Nemška vlada je prosila švicarske urade, da bi smela zgraditi skupen grob in spomenik ter pri tem opozorila na to, da imajo nemške žrtve svetovne vojne tudi v drugih državah, celo nekoč sovražnih, kakor n. pr. v Franciji, priznano mesto večnega počitka. Švica pa je to prošnjo odklonila in zdaj pripravlja Nemčija na svoji strani Bodenskega jezera častno pokopališče z velikim spomenikom.

Maribor, 30. decembra.

Sedmi dan ofenzive

GENERAL FRANCO JE VRGEL V BOJ 800.000 MOŽ, Vendar se ZDI, DA JE KLJUB USPEHU PRI BALANGUERU OFENZIVA ZLOMLJENA.

LONDON, 30. decembra. Reuter. Po vesteh s španskimi bojišč je ofenziva nacionalističnih čet na fronti ob Ebru največja in najbolj srdita od vseh dosedanjih v španski državljanski vojni. Po zanesljivih informacijah so zbrali nacionalisti za to ofenzivo večino svojih čet, t. j. okoli 800 tisoč mož, ki so razporejeni na 800 km dolgi fronti. Med temi četami je, kakor se računa, tudi okoli 25.000 tujih, večinoma italijanskih prostovoljcev. General Franco bi rad izsilil odločitev v svoj prid še pred obiskom Chamberlaina in Halifaxa v Rimu. Dosedanji potek ofenzive pa ne vzbuja takih upov. Tekom včerajšnjega dneva se je sicer nacionalistom posrečilo predreti v dolžini 4 km obrambno fronto republikancev pri Balangueri, kjer poveljuje nacionalistom general Moscardo, toda posledice tega predora najbrže ne bodo take, kakor so nacionalisti prvi

trenutek pričakovali. Kakor zatrjujejo poročila, je ofenziva nacionalistov na večini odsekov pričela pešati. Nacionalisti opravičujejo to sicer s potrebo pregrupačije čet, toda zdi se, da je to posledica utrujenosti in odločnega odpora republikancev. Presenečenja pa seveda še vedno niso izključena.

LONDON, 30. decembra. Reuter. Po republikanskem poročilu so čete generala Franca zavzele Granadello, ki leži 25 km južnovzhodno od Leride. Granadello so zavzele italijanske čete. Po poročilu generala Franca so nacionalisti napredovali tu za 5 milj.

LONDON, 30. decembra. Predsednik dolnje zbornice kapt. Fitzroy je poslal španskim cortezom sporočilo za Novo leto, v katerem pravi, da zbornica s simpatijo spremlja žrteve španskega naroda, ki trpi zaradi napada tujih letalcev.

njanjem črnec. Postopanje s črnimi, ki niso pijavke, kakor so židje, jemlje USA vsako pravico do kritike rasizma. Zato je treba Washingtonu povedati, da ameriška kampanja proti Nemčiji in totalitarizmu nikogar ne gane in samo še bolj utrjuje os Rim-Berlin.

Chamberlainova novoletna poslanica

LONDON, 30. decembra. Avala. V »Home and Empire« objavlja ministrski predsednik Chamberlain novoletno poslanico, ki je vzbudila med politiki in diplomati veliko zanimanje. V tej svoji poslanici na angleški narod pravi Chamberlain, da ni pričakoval, da bo leto 1938. tako srečno poteklo. Zato obstaja upanje, da bo tudi leto 1939. minilo v miru. Dalje opominja konzervativce, naj končno že napravijo red v svojih vrstah, ker bo stala Anglija že v kratkem pred novimi volitvami. Ob koncu pobija vsak pesimizem in meni, da je Anglija tako izpopolnila svojo oborožitev, da lahko vedno izpolni svoje obveznosti do zaveznikov, kralja in domovine.

Iz francoskega parlamenta

PARIZ, 30. decembra. Socialistični in komunistični poslanci so v zbornici napadli Daladierja, da je vedel že 17. t. m., torej dva dni pred sejo parlamenta, da bo Italija odpovedala Lavalov pakt, pa je to zamolčal. Daladier je odgovoril, da on ni ničesar vedel, pa tudi če bi, ne bi bil dal stvari na razpravo, ker bi v tistem trenutku javna razprava lahko Franciji samo škodovala.

ČILSKE HOMATIJE.

SANTIAGO DE CHILE, 30. decembra. Šest čilenskih veleposlanikov in večina poslanikov je odstopilo v znak protesta proti vladi ljudske fronte, ki je upokojila večje število višjih častnikov.

IZ PALESTINE.

JERUZALEM, 30. decembra. Angleški bančni ravnatelj Le Bouvier, ki so ga Arabci pred dnevi odpeljali, se je vrnil v Jeruzalem.

SIRSKE ZADEVE.

PARIZ, 30. decembra. V kratkem bo odpotovala štiricilnska komisija za ureditev spornih vprašanj v Siriji v Beyrouth.

BOJI NA KITAJSKEM.

HONGKONG, 30. decembra. V provinci Šansi so hudi boji med Japonci in Kitajci. Japonci obstreljujejo z vzhodnega obrežja Jangceja s topovi kitajske postojanke.

ŠANGHAJ, 30. decembra. Japonci so zasedli ameriško univerzo v Šanghaju ter se nočejo umakniti in poravnati škode. Umaknili se bodo šele ob koncu vojne, je bilo uradno japonsko sporočilo ameriškega konzulu.

NAPAD NA ANGLEŠKO LADJO.

LONDON, 30. dec. Med Castellonom in Balearskim otočjem so neznane vojne ladje napadle angleško trgovsko ladjo »Mariongo«, ki je plula iz Barcelone s članom komisije za nevmešavanje.

LONDON, 30. dec. General Franco je odgovoril na angleško noto, ki je zahtevala popolno povračilo stroškov za bombardiranje angleške trgovske ladje. Podrobnosti še niso znane.

Borza. Curih, 30. decembra. Devize: Beograd 10, Pariz 11.6525, London 20.63, New York 443, Milano 23.32, Berlin 177.60, Praga 15.17.

Vremenska napoved. Nagla pooblačenje, sneg, kasneje morda tudi dež, dviganje temperature, mestoma nad ničlo. Bliža se južno vreme.

Smučarska poročila

(»Putnik«, Maribor, 30. dec.)

Mariborska koča - Pohorski dom: — 8, brezoblačno, mirno, 30 cm pršiča, smuka idealna, sankališče uporabno. — Vtvocesta vozna le s snežnimi verigami! Ruška koča: — 10, jasno, mirno, 30 cm — saninec, Senjorjev dom: — 17, jasno, mirno, 30 cm pršiča na podlagi 50 cm. Ribnica na Poh.: — 11, jasno, snež 50 cm. Peca: — 17, jasno, mirno, praši 85. Rimski vrelec: — 17, jasno, mirno, praši 60 cm, drsališče uporabno, 15 cm ledu. Mozirska koča: — 12, jasno, mirno, 20 cm pršiča na podlagi 60 cm. Celjska koča: — 13, jasno, mirno, 20 cm pršiča na podlagi 30 cm. Maribor: — 13, 30 cm pršiča, drsališče uporabno. Sv. Lovrenc na Poh.: — 18, suhega snega 50 cm. — Smuka povsod idealna!

Zunanja politika Romunije

VELIK GOVOR ROMUNSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA GAFENCUJA PO RADIU. — SMERNICE ROMUNSKIH STREMLJENJ.

BUKARESTA, 30. decembra. Avala. Rador poroča: Novi romunski zunanji minister Gafencu je govoril včeraj po radiu o smernicah zunanje politike romunske vlade. Romunija, je dejal, bo nadaljevala miroljubno politiko, računajoč z dejstvi in nauki najnovejših mednarodnih političnih dogodkov. Ta politika stoji pod zaščito kralja Karola, ki zagotavlja vladi stalnost. Sicer pa sloni na zavesti in moči Romunije in romunska vojska je v primeru potrebe pripravljena na najtežje naloge in žrtve. Vendar upa, da je mogoče s sodelovanjem med narodi doseči v vsakem primeru miren sporazum. Romunija spremlja s simpatijami prizadevanja za sporazum med evropskimi vele-

silami in narodi srednje Evrope. Nato je govoril o potovanju kralja Karola II. po Evropi in naglasil po priznanju politike Italije veliko vlogo malih in srednjih držav v srednji in vzhodni Evropi. S Poljsko, ČSR in Jugoslavijo veže Romunijo tesno prijateljstvo. S Turčijo in Grčijo zasleduje Romunija v Balkanski zvezi cilje miru in sodelovanja. Razmerje s sovjetsko Rusijo je pogodbeno sosedsko. Glede Židov mora Romunija od kolonialnih držav želeti mirno ureditev židovskega vprašanja na podlagi izselitve. Nasproti narodnim manjšinam je pripravljena izpolniti vse obveznosti, v kolikor so lojalne.

Kaj se dogaja v Turčiji?

ODSTOP DVEH MINISTROV, SODELA VCEV POKOJNEGA KEMALA ATATURKA. — TURČIJA NA NOVIH POTEH?

ANKARA, 30. decembra. V diplomaciji opazujejo z velikim zanimanjem razvoj notranje politike v Turčiji po smrti Kemala Atatürka. Po njegovi smrti je bilo svečano naglašeno, da ne bo ne v notranji ne v zunanji politiki nobenih sprememb, toda to se ni uresničilo. Že kmalu nato, ko je bil izmet Ineni izvoljen za novega predsednika republike, so se pričele važne spremembe, katerih učinek bo viden šele v bližnji bodočnosti. Posebno se opaža, da v novi turški vladi ni štirih ministrov, ki so bili v njej za časa Kemala. To so ministri zunanjih in notranjih

zadev, poljedelski minister in prosvetni minister. Poslednja dva sta odstopila včeraj. Vsekakor so te spremembe dokaz, da se v Turčiji nekaj spreminja. Prav tako se smatra kot znak globokih sprememb tudi to, da so neki politiki, ki so bili za časa Atatürka popolnoma v ozadju, med njimi je celo sam Izmet Ineni, sedaj nenadoma zopet stopili v ospredje kot najvplivnejši možje. Ti politiki bodo gotovo vodili politiko, zaradi katere so bili prej odstranjeni in ki je bila gotovo v nasprotju s hotenji Kemala Atatürka.

Italijanski odgovor Ameriki

VIRGINIO GAYDA O OZADJU AMERIŠKE KAMPANJE PROTI NMEČIJI IN TOTALITARNIM DRŽAVAM

RIM, 30. dec. Virginio Gayda razpravlja v »Giornale d'Italia« o ameriški propagandi proti Nemčiji in totalitarnim državam sploh in ugotavlja, da je ta propaganda dvojnega izvora, židovskega in notranjepolitičnega. V nobeni državi na svetu ni tisk tako popolnoma v rokah Židov, kakor je v Združenih državah Severne Amerike. Razen tega imajo Židje popolnoma v oblasti tudi borze, banke, velik del trgovine itd. S tiskom in financami so imeli Židje že od nekdaj največji vpliv na ameriško notranjo in zunanjo politiko. Tudi Roosevelt je stalno pod

pritiskom Židov. V notranjepolitičnem ozirju pa skuša Roosevelt s svojo kampanjo proti totalitarnim državam in za oboroževanje pobijati naraščajočo moč republikancev. Sedanji voditelji USA se le predobro zavedajo, da postaja njihov položaj vedno negotovnejši. Židovsko gospodarstvo je povročilo, da je v USA sedaj že skoraj 10 milijonov ljudi brez posla, in to v času, ko toliko napadane totalitarne države sploh več ne poznajo brez poselnosti. Kar se pa tiče gonje proti rasizmu, ugotavlja Gayda, da so rasizem iznašli prvi Američani s svojim prega-

tranja narodnostna trenja, ki bi spremenila državo v peklenški kotel sovražstva in razprtij. Slovaki, Ukrajinci, Romuni, Srbi, Hrvati in Slovenci, ki so bili nekoč pohlevni podaniki države krone sv. Štefana, so postali v dveh desetletjih življenja v svojih narodnih državah drugi in drugačni. Nobena sila jih ne bi mogla več vključiti v nekdanje sponne in razmere.

Svet se je spremenil, doživel je velik in nagel razvoj, ki se je močno, ponekod zelo močno oddaljil od v ostarelosti okostenele trianonske Madžarske, ki je v razvoju zaostala in ostala po samih Ja-

Dunajska razsodba, s katero je bilo vrnjenih Madžarski okoli 16.000 kvadratnih kilometrov in nad milijon prebivalcev bivšega češkoslovaškega ozemlja, je povzročila na Madžarskem, kljub uradni veselju nad doseženo revizijo tega sektorja trianonske meje, precej neprijetna nova spoznanja. Predvsem so Madžari po tej razsodbi spoznali, da se nekdanje meje bivše Ogrske, ali »madžarskega globusa«, ne bodo dale nikoli več obnoviti, kajti celo Nemci in Italijani kot njihovi najbližji prijatelji in zaščitniki so jim povedali, da so časi, ko so se krojile državne meje po zgodovini in geografiji, za vselej minili in da veljajo dandanes samo še etnografska načela. Že to je povzročilo hud udarec za ves madžarski šovinistični revizionizem, ki je dvajset let sanjal o pretoklosti in živel v njej še v času, ko so vsi drugi narodi v Evropi, razen morda še Poljakov, bili že daleč v napredku nove dobe in nove miselnosti. Ta udarec je učinkoval kakor prebuditel iz sanj, in celo v samem madžarskem tisku smo v zadnjem času lahko čitali resignirane izjave, da bo treba madžarsko miselnost temeljito revidirati in jo iztrgati iz mrtve preteklosti, ker se ne da več prebuditi v stvarnost.

Pa tudi tisto ozemlje, ki so ga Madžari z dunajsko razsodbo dobili od Češko-Slovaške, jim je prineslo nova, docela nepričakovana spoznanja in bridka razočaranja. Prebivalstvo vrnjenega ozemlja, po katerem so tako vroče hrepeneli, se jim zdi sedaj, ko je zopet združeno z Madžarsko, nekam čisto drugačno in tuje. In to ne morda samo slovaško in ukrajinsko, ampak celo tudi pristno madžarsko. Stari Madžari ne razumejo na novo pridobljenih, novi pa ne starih. Tu si stojita nasproti dve precej različni mentaliteti, in namesto veselja se opaža na obeh straneh nezadovoljstvo. Predvsem so Madžari z bridkostjo spoznali, da Slovaki, ki so jim z revizijo pripadli, nikakor niso več tisti nekdanji »dobri Slovaki krone sv. Štefana«, kakor so bili oni pred 20 leti. Ti sedanji Slovaki niso več nezavedna množica, zaostala kulturno in socialno, niso več voljni služiti vdano svojemu madžarskemu gospodu in terjajo neizprosno svoje narodne in človeške pravice kot Madžarom popolnoma enakopravni državljani. Pričakovali so, da bodo našli nekdanje madžarone, pa so našli narodno prebujeno in samozavestno ljudstvo, ki se je bilo navadilo v dveh desetletjih samostojnega narodnega in državnega življenja svoje veljave in dostojanstva. S takimi Slovaki Madžari ne morejo imeti neskalijenega veselja.

Toda tudi pravi Madžari, ki so se do priključitve navduševali za vrnitev v okrilje Madžarske, so razočarani. V teh letih po svetovni vojni so se v mejah Češko-Slovaške razvijali po modernih načelih, ki so popolnoma nasprotni starem fevdalnemu in patriarhalnemu duhu trianonske Madžarske. V tem času so zrasle generacije novih ljudi, ki so široko razgledane in sodobne. Vajene so naprednih kulturnih, socialnih, političnih in vseh ostalih razmer in se čutijo v madžarskem ozračju tuje, bolj, kakor so se v tuji državi. Sam njihov voditelj in minister za osvobodene kraje Jaros je čutil dolžnost, dati izraza tem čustvom in izreči ostro kritiko na račun Madžarske. Njegova kritika je bila tako ostra, da je Budimpešto užalila. Takih besed od »osvobojenih« bratov ni pričakovala. Namesto da bi se veselili vrnitve, kritizirajo domovino in zahtevajo, da se ona prilagodi njim, ne oni njej. Ako bi kdo govoril o Madžarski izven njenih mej tako, kakor je govoril minister Jaros v Levancu, bi ga ves madžarski tisk razglasil za sovražnika in obrekovalca Madžarske. Jaroseve besede je pa celo objavil in jih ni komentiral.

Vendar so vsa ta nepričakovana spoznanja napotila enega izmed madžarskih publicistov, da je napisal: »Kaj bi bilo šele, ako bi se vrnile k Madžarski vse po trianonski mirovni pogodbi odcepljene dežele? Nastala bi zmeda, ki bi nas pahnila v kaos.« Zadel je pravo. Ako bi Madžari raztegnili svoje državne meje do Karpatov čez Slovaško, Karpatsko Ukrajino in Transilvanijo, na jugu do Aure, Drave in Donave, bi nastala no-

Novice

Za čita obrtnega dela

Gospodarska politika države je šla vse doslej za tem, da je obubožanem širokim slojem naroda nudila cene proizvode, ki jih je, po mnenju poklicnih faktorjev zmožna samo industrija. To mnenje je zmotno, če vemo, da so izvestni industrijski proizvodi slabega materiala ceneji le navidezno in da ima od vsega tega korist le oni, ki ima za množestveno prokuracijo v rokah vse finančne adute, kar pa je v našem primeru le par podjetij z izredno kapaciteto in ki obvladajo tako rekoč ves trg. Logična posledica tega je osredotočenje kapitala v enih rokah, kar je tako rekoč glavni vzrok obubožanja velikega dela našega naroda. Če še poleg tega pomislimo na osnovne principe cenene produkcije, ki obstaja v izigravanju cenjenih delovnih moči, imamo razlog več, misliti na socialnopolitične posledice, ki iz tega nujno sledijo.

Da se vse to vsaj deloma prepreči, dokler je še čas, smatramo za potrebno: da se izvestnim, obrtno-industrijskim panogam z zakonom določi primeren delokrog, ki ne bo v nasprotju z zdravim pojmovanjem gospodarske samostojnosti.

Ukinejo naj se vse določbe onih mednarodnih trgovinskih sporazumov, ki imajo za posledico osnavljanje raznih obrtno-industrijskih podjetij in ki kot legitimacijo nudijo samo drag kapital.

Manjša mesta, trgi in podeželje sploh naj se zaščiti pred poplavo onih industrijskih proizvodov, čijih proizvodnja po obrtniku garantira socialno ravnotežje podeželja.

Prepreči naj se udinjanje slabše situiranih obrtnikov finančno močnejšemu posamezniku nestrokovnjaku, ker ima

to za posledico le devalvacijo cen obrtniškim izdelkom, kar gre v korist le tem finančnim skupinam oziroma posamezniku.

Pristopi naj se k organizaciji obrtništva v zadrage, ki bi v vsakem primeru predstavljale močno gospodarsko enoto. V zadrugi zakon naj se po možnosti vnese postavka o pomožnem osebju in s tem da zakonu nekoliko širši koncept, ne da bi se kršila načela zadrugnega delovanja.

Posledice teh ukrepov bi se kaj kmalu izkazale za ugodne, posebno one, ki se tičejo določite delokroga za izvestno industrijo, ki je postala industrija samo zaradi finančne moči. Povzročilo bi vsaj delno pravilnejše kroženje monetarnih dobrin avtomatično preprečilo koncentracijo kapitala v enih rokah, kar je za naš gospodarski sestav bilo slep ko prej škodljivo.

Nastaja možnost, da se mi bo očitalo, češ ni v duhu časa zagovarjati principe določite delokroga za gotov del našega gospodarstva, ker bi to pomenilo zaviranje privatne iniciative. Mnenja pa sem, da se z načrtnim gospodarstvom za izvestne obrtno-industrijske panoge ne krši načel gospodarskega liberalizma, posebno pa ne tedaj, če gre za povsem abstrakten pojem »kultiviranja« na podlagi množestvene produkcije, za katero pa pri današnjem stanju stvari ni otlpljivega razloga.

Rešitev tega vprašanja v bistvu ne predstavlja nikakega problema. Marsikdaj pa je kak problem ostal »problem«, ker se ga radi njegove enostavnosti ni znalo rešiti.

T. Uršič, Celje.

KONEC.

Tajne klavnice

V sarajevski okolici so odkrili dve moderno urejeni tajni klavnici, katerih so se posluževali tihotapci. V klavnicah so bile velike količine mesa in kože. Vse to je mestna občina zaplenila in izročila mestnim veterinarjem v pregled. Šele sedaj so si pri sarajevski občini na jasnem, zakaj je bil v mestni klavnici vedno manjši promet.

Motorni vlak je iztiril

Blizu postaje Hutovo na železniški progi Beograd - Dubrovnik je iztiril motorni vlak. K sreči ni bilo človeških žrtev, je proga se je znatno poškodovala. Ko je po daljši zamudi motorni vlak zopet odpeljal dalje, je pri postaji Zavala drugič iztiril. Zaradi nesreče motornega vlaka so imeli tudi ostali vlaki večje zamude.

Pančevski trgovci dali dobrovoljcem velik popust pri nakupu

Upoštevali so velike zasluge naših vojniških dobrovoljcev so vsi trgovci v Pančevu sklenili, da nudijo dobrovoljcem pri nakupu 10 do 20% popust. Trgovcem so se pridružili še obrtniki in industrijanci. Naj bodo takega priznanja deležni tudi slovenski dobrovoljci!

400 rudarjev odpuščeni

Velika žalost je zavladala med rudarji premogovnika »Monte Promina« v Siveriču pri Drnišu, ko so zvedeli, da je vodstvo v njihovi zimi odpustilo 400 rudarjev. To odločitev utemeljujejo z dejstvom, da imajo v skladiščih še okoli 20.000 ton premoga.

Ze 62 let se ni obril

V Valjevu živi žagar Radivoj Lončarevič, ki se že 62 let ni obril. Starček ima preko 70 cm dolgo brado in zelo dolge brke. Lončarevič se je prvič obril, ko je bil 17 let star. Takrat se je z britvijo močno porezal. Zato se je zaklel, da se v življenju nikoli več ne bo bril. Svojo prisego izpolnjuje že 62 let. V celem Valjevu je Lončarevič znan pod imenom »Žagarska brada«.

Božnica na Teznem

Kakor vsako leto, je imela šolska mladina naše šole tudi letos svoj veseli dan

bred božičem. Dobra sreča so omogočila božičnico revnim malim, pri kateri je bilo obdarovanih 106 s perilom, 89 z obleko, 23 z obuvalom in 40 z živili. Blago se je deloma nakupilo, deloma so darovali mariborske in domače tvrdke in drugi zasebniki. Tudi tokrat se je najbolj izkazala tvornica »Splošna« z zneskom din 2.440, in uradništvo ter delavstvo din 251, dalje »Kovina« 500, in 200, »Teksta« 300, J. Reich 300, »Metro 100, Flis, Šabeder, Pinter po 100, in še in še do 6.348, samo v gotovini. V blagu pa so prispevali: Hutter & Co., Ehrlich August, Doctor i Drug, Zelenka & Co., Tekstilna Košaki, Larič Vilko, Rosner Marko, Zlatorog, Miloš Oset, »Sava« Kovačič Alojzij, Mernig Josip, Radosavljevič, Perko, Očko, Lačen Franja, Pletarna Lozej, Roth, Denk in Čelan. Vsem tem in vsem članom krajevnega šolskega odbora najlepša zahvala v imenu 250 obdarovancev, saj so pripomogli, da je bil Božiček letos tako bogat. Na naši šoli so bili obdarovani samo Tezenčani — Spodnjedobravčane je obdarovala občina Hoče.

Negovski grad zgorel

V sredo zvečer je plamen zajel negovski grad v Slovenskih goricah. Požar je nastal v dvorani Prosvetne zveze in se nato naglo razširil po celem gradu, ki je bil eden najlepših v celi Sloveniji. Na pomoč so prišli gasilci iz sosečnih vasi, katerim se je posrečilo rešiti zadnji trakt negovskega gradu, do čim sta ostala dva trakta zgorela. Pri gašenju se je gospodarski upravitelj Ant. Ivanuš hudo ponesrečil. Na njega je padel goreči tram in mu zlomil več reber. Dobil je tudi nevaren pretres možganov, tako da je njegovo življenje v veliki nevarnosti. — Pogoreli grad v Negovi je last kneza Trautmannsdorfa iz sudetsko-češkega ozemlja.

Iz obmejnega kota

Nemška Radgona dobi zopet vojaštvo. Pred priključitvijo Avstrije k Nemčiji si je mesto Radgona pred 2 letoma jedva izvojevalo vojaško garnizijo. Iz Strass-a je bil semkaj dodeljen en bataljon vojaštva ter nastanjen v vojašnici nazvani »Conrad Hötendorfer«, v kateri je bil med vojno pod bivšo Avstro-Ogersko nastanjen 97 tržaški pešpolk. Po priključitvi Avstrije k Nemčiji, je bila ta

komaj izvojevana garnizija zopet ukinitena, ker se nahaja preveč na meji. Sedaj pa je mestni občini vsled neprestanih prošenj in intervencij uspelo dobiti posadko, šveda v manjšem obsegu dveh stotnij, ki bodo 3. januarja prispele v Radgono s stalno nastanitvijo v preurejeni vojašnici.

Huda zima. Pred prazniki je zapadlo precej snega in tudi mrz je precej pritisnil. Zaradi poledice je bilo na sveti večer ter Božič več poškodb, med drugimi si je pri padcu zlomila levo nogo 11-letna hčerka zasebnega uradnika Milenka Stanovšek v Gornji Radgoni. Tudi obmejna reka Mura vali s seboj ledene plošče.

Vlom v celjsko davčno upravo

Danes ponoči je neznani moški vlomil skozi okno v urad celjske davčne uprave. Nasilno je odprl omare in predale ter razmetal in prebrskal papirje in razne listine. Posebne sreče pa ni imel; odnesel je le 120 din. Policija je storilcu že na sledu.

o Na Štefanovo sta se poročila g. Jožef Škerbinek in gđc. Marija Zafi. Priči sta bila g. Maks Zafi in K. Grosek.

o Strahovića eksplozija v Kranju. Iz še nepojasnjenega vzroka je v tovarni nabojev v Kranju eksplodiralo 2000 nabojev, Puškarja, 25letnega Marjana Šmajdka, ki je bil zaposlen pri odstranjevanju vžigalnih kapsljev iz praznih lovskih nabojev, je strahovito razmesarilo. Zaradi eksplozije so popokale vse šipe v tovarni, Šmajdkovo življenje je v resni nevarnosti.

o Strojne tovarne in livarne v Ljubljani prodane na dražbi. Včeraj so bile prodane na sodni dražbi Strojne tovarne in livarne v Ljubljani. Vse tri skupine je izdražilo podjetje Javna skladišča za 8.800.000 dinarjev.

o Analifetski tečaj v Savinjski dolini. V Ljubnem v Savinjski dolini je že dve leti analifetski tečaj, ker je šola oddaljena po 3 do 4 ure. Zato je banovina uvedla tako zvano nedeljsko šolo. V Ljubnem in okolici je 25% nepismenih ljudi.

o Beograščani pridejo za pravoslavni božič v Slovenijo. Ena skupina bo ostala na Gorenjskem, druga pa bo obiskala naše Pohorje.

o Splavarji v gornjegrajskem okraju bodo tudi prihodnje leto uživali vozne olajšave na naših železnicah. Zato naj se vsi splavarji tega okraja javijo na pristojnih občinah.

o Božično veselje na meji v Prekmurju V Ljudski šoli v Kramarovicah na najsevernejšem delu Prekmurja so s pomočjo CMD in mnogih dobrotnikov priredili revnim otrokom prijetno božično presenečenje. Upraviteljstvo šole je obdarovalo 113 najbednejših otrok, ki se vsem darovalcem pristočno zahvaljujejo.

o Na novega leta dan ob pol štirih se ponovi v Slovenski Bistrici v Slomškovevemu domu narodna igra: »Mlinarjev Janec«.

o Teden dni plačnega dopusta za božično darilo. Delavstvo tovarne »Peko« v Trzinu je bilo za božič prijetno presenečeno. Vodstvo je sporočilo, da dobijo vsi delavci teden dni plačnega dopusta kot božično darilo.

o Smrt neznanke v ljubljanski stolnici. Sinoči so ljudje v ljubljanski stolnici našli v neki klopi mrtvo žensko. O tem so takoj obvestili policijo in zdravnika. Ta je ugotovila, da je žensko zadel mrtvoud. Identiteta okoli 55 let stare ženske ni znana.

o Vlom v Bat'ino trgovino v Trbovljah. Preko božičnih praznikov so neznani storilci vlomili v Bat'ino trgovino v Trbovljah in odnesli več parov čevljev, mnogo svilenih nogavic, stensko uro, zlato nalično pero in za 604 din drobiža.

o Podržavljenje celjske mestne policije je postalo problem, ki kriči po rešitvi. Tudi po podržavljenju je mestna občina pripravljena, kriti materialne izdatke policije, država bi krila le osebnost. Nameščenci že dolgo čakajo, da se njih službeno razmerje nekako uredi.

o Dvodnevni kmečko-vrtnarski tečaj bo priredila 3. in 4. febr. banska uprava v telovadnici okoliške ljudske šole.

o V bolnišnici je umrl 73-letni občinski revež Kolšek Miha iz Št. Janža pri Teharju.

o V mestni klavnici bo 9. jan. ob 9. dražba, pri kateri bo občina prodala najboljšemu ponudniku gnoj, ki je bil v klavnici pridelan letos. Pod izključno ceno 4.000 din gnoj ne bo naprodaj.

o Anton Kovač, o čigar vlomih v celjski okolici smo včeraj poročali, je obdolžen še 3 večjih vlovov. Včeraj so Kovača vodili ves dan po krajih, kjer je vlamjal.

o Stroj je odsekal kos kazalca Sigmundu Ivanu, delavcu v tekstilni tovarni v Laškem. Prstanec na desni roki je zmečkal stroj Ratajcu Francu, tkalcu pri Metki.

o Z nožem je sunil v rebra posestnikovega sina Topliška Alojza iz Olimja pri Podčetrtku neki posestniški sin.

o Nesreče. Čajuta Alojz, 56 letni invalid iz Držca pri Sv. Vidu, ki je zgubil v vojni roko, je padel po zaledeneli poti in si zlomil nogo. Munda Cecilija 4-letna viničarska hči iz Sancev pri Sv. Tomažu v Slov. gor., je zaspala na klopi pri zakurjeni peči se ji je pri tem vnela obleka. Ko je bila že vsa ožgana, so prihiteli starši, jo oteli in spravili v ptujsko bolnišnico.

o Znani kmetijski pisatelj iz Cirkoveg. Vinko Korže je prevzel v Ptuj gostilno »Stanitz«.

o Na seji Suzorja v Zagrebu je bila med drugim sklenjeno tudi to, da se v Laškem zgradi nov velik sanatorij za zdravljenje invalidov in polabljenec.

o Zastopnike združenja vojnih invalidov je sprejel min. za soc. politiko. Izročili so mu načrt novih pravil, ki ga je odbor izdelal po novi uredbi o pravicah in dolžnostih vojnih invalidov.

o V 50 letih se je 37 krat oženil. Edinstven rekord v ženitvah je dosegel 50-letni kmet Marko Božič iz okolici Brčkega. Te dni se je možakar že 37-č oženil. Najdalje je živel z ženo 2 leti, sicer pa samo po nekaj mesecev.

o Župnika je oklofotal. Katoliški župnik Barišič iz Bosanskega Petrovca je opozoril 20-letnega farana Mileta Kneževića, da se v cerkvi nedostojno obnaša. To je mladenič tako razburilo, da je župnika s pestjo večkrat udaril po obrazu in mu strl nosno kost.

o Prokletstvo na nagrobnem spomeniku. Na pokopališču v Valjevu si je dalše pred smrtjo postaviti nagrobni spomenik mesar Jovan Vidič z naslednjim napisom: »Prokleti bodite sinovi. V grob ste me spravili, pa me vsaj tu pustite na miru. Vidič.«

o Poroka z mrličem je še vedno v navadi v mnogih krajih Črnege Timoka. Ti običaji so še ostanki poganstva. Če umre mladenič ali dekle, ki se še nista poročila, izberejo pokojnikovi svojci v okolici kakšnega samca ali samico, po navadi je to vedno siromak, ki se za nekaj denarja ali obleke »žrtvuje« za dušo pokojnega ženina ali neveste. Če umre mladenič, izberejo kje kakšno mladenko, ki je pripravi, da se poroči z umrlim. V ta namen gredo na samotni kraj, kjer se mladenka vleže in se dela kakor da bi bila mrtva. Nato jo pokojnikovi svojci trikrat pokade z raznimi dišavami in kadilom in izgovarjajo neko besedilo, ki pomeni poročno ceremonijo. Nato mora »mlada žena« še nekaj časa ležati, nakar jo svojci bogato obdarujejo. Če pa zvedo ljudje, za takšno nevesto ali ženina, ju vsi zasmehujejo, češ, poročila sta se z mrličem.

»Pa je vendarle čudno, da dobim vedno samo tanke in hladne dame!«

Maribor

Zborovanje slovenskih trgovcev

V MARIBORU SO NA ZBOROVANJU TRGOVCI RAZPRAVLJALI O SMERNICAH BODOČEGA DELA IN SPREJE LI SPOMENICO O ZAHTEVAH TRGOV SKEGA STANU.

Včeraj dopoldne je bila v prostorih Združenja trgovcev za mesto Maribor seja glavnega odbora. Zveze trgovskih združenj za dravsko banovino. Sejo, katere so se udeležili večinoma vsi člani glavnega odbora, je vodil predsednik Zveze trgovskih združenj g. Stane Vidmar iz Ljubljane. Udeležila sta se je tudi oba podpredsednika gg. Ferdo Pinter iz Maribora in Anton Verbič iz Ljubljane. Predsednik g. Vidmar je v daljšem poročilu orisal zvezino delo v tem letu in orisal prizadevanje za preprečitev šušmarstva. Odbor je razpravljal o glavnih nalogah v prihodnjem letu. Sprejete so bile razne smernice bodočega delovanja Zveze trgovskih združenj, ki bo skušala slovenskemu trgovstvu pridobiti razne olajšave ali pa vsaj pereče probleme, ki tarejo trgovski stan, ublažiti.

Na včerajšnji plenarni seji Zveze trgovskih združenj za dravsko banovino so bili sprejeti tudi mnogi zelo važni sklepi. Združenja oziroma zbornica naj

odslej presoja o potrebi ustanavljanja novih podjetij, zlasti inozemskih. Zveza trgovskih združenj bo sestavila spomenico perečih vprašanj trgovskega stanu in jo dostavila vsem novim poslancem in senatorjem s prošnjo, naj se zavzemajo za zadovoljivo rešitev teh problemov našega narodnega gospodarstva. V vseh krajih naj se poenostavi obisk trgovskih nadaljevalnih šol. Oblasti naj najstrožje nastopajo proti krošnjarstvu, proti kateremu naj se uporabijo vsa zakonska določila. Zveza je brzojavno zahtevala od trgovskega ministra, naj ne podaljša uredbe o velikih trgovskih lišah, ki naj se popolnoma ukinejo. Zveza bo posredovala, da se tovarna kolodvoza v Mariboru in Ljubljani tlakujeta. — Podjetja, ki so v tujih rokah, naj se nacionalizirajo na ta način, da jih prevzamejo naši trgovci. Zveza je pokrenila vse potrebno, da se kvaliteta soli izboljša.

Zimska pomožna akcija v Košakih

Košaka občina organizira vsako leto zimsko pomožno akcijo. Tudi letos je ta akcija že pričela delovati. Pretekli petek so se v košaškem občinskem uradu zbrali številni občinski reveži. Občina je 150 revežev obdarovala z obleko in živili ter izdala za te darove preko din 15.000. Mnogo siromakov je od občine dobilo tudi premog in drva. Pomožna akcija zaposluje vsako zimo precejšnje število najpotrebnejših brezposelnih družinskih očetov pri cestnih delih. Tudi letos bo zaposlenih okoli 30 delavcev.

Smučarski tereni na Griču

Mariborski smučarji so letos dobili nove smučarske terene na Griču nad Mariborom. Lastnik tamkajšnje restavracije »Grič« g. Andrej Oset je zimskemu sportu zelo naklonjen. Storil bo vse, da se bo pod Kozjakom razvilo pravo zimskosportno torišče. Že v letošnji sezoni bo uredil lepe smučarske trase, kjer se bodo lahko vršile tudi manjše smučarske tekme, zlasti mladinske. Sicer pa bo g. Oset postopoma uredil ves tamkajšnji svet za smučanje.

Požar v Huterjevi tovarni

Včeraj se je pričel iz stiskalnice, kjer se lika blago, valiti dim. Delavci so ugotovili, da se je vnel stiskalni blok za likanje. O požaru so takoj obvestili mariborske gasilce, ki so požar z maskami na obrazih po daljšem naporu pogasili. Ugotovili so, da so najbrže pozabili od-

klopiti elektriški tok v stiskalni napravi, ki se je tako segrela, da se je blago vnelo. Škode je okoli 100.000 din.

m **Odhodnica g. Cirila Belšaka.** Predstojnik mestne policije v Mariboru g. dr. Trstenjak je sinoči priredil pri »Verzelu« prisrčen poslovilni večer v Ljubljano premeščenemu policijskemu urad. pripravniku g. Cirilu Belšaku. Pri odhodnici so govorili predstojnik dr. Trstenjak, višji nadzornik g. Cajnko in pristav g. Srebot; zahvalil pa se je vsem odhajajoči g. Belšak.

m **Po dolgi bolezni je preminula** ga. Ana Rodeš. Pogreb blagopok. bo 1. I. na magd. pokopališču ob 14.30 N. v m. p.!

m **Božičnica v bolnišnici.** Tudi v mariborski bolnišnici so imeli bolniki prijeten svet večer. Bolniška uprava je s pomočjo plemenitih darovalcev obdarovala 120 bolnih otrok in revežev z obleko in toplim perilom.

m **Angleži se zanimajo za dravsko zlato.** Nedavno smo v daljšem članku opisali izpiranje zlata v Dravi in Muri. S tem delom se preživlja več obdravskih in obmurskih vasi. Kakor smo izvedeli, se za izpiranje dravskega zlatega peska zanimajo angleški strokovnjaki, ki so vložili na merodajna mesta prošnjo za koncesijo.

m **Posestne spremembe.** Mariborska mestna občina je prodala Francu Zidarčiču parcelo v koroškem predmestju za 20.574 dinarjev, strojevodji Ivanu Kranerju parcelo v magdalenskem predmestju za 16.874 dinarjev ter Stanislavu Baltiču parcelo v magdalenskem predmestju za 16.280 dinarjev. Albert Wallner je prodal

vrtnarju Ivanu Jemcu zemljišče v koroškem predmestju za 105.000 dinarjev.

* **Silvestrov večer Sokola Maribor-matice,** Sokolski dom 31. XII. 1938. Vstopnice v predprodaji pri Putniku.

* **Silvestrovanje,** najboljša zabava v gostilni Merdaus, Koroška c.

* **»GRİČ«,** Silvestrovanje, idealna smuka, prenočišča.

* **Silvestrovo, Novo leto,** kašnate klobase, Krainz, Radvanje.

* **Silvestrovo in novo leto,** domače kolone, Gostilna Felič, Tezno.

* **Najlepši Silvestrov večer v kavarni »JADRAN«.** Nastopija: ga. Lubejeva-Brumen, gg. Kosič - Crnobori in dr. Prvovrstna godba, dekoracija itd.

* **Svetovno znani klovn-artisti na potu v Maribor?** Prejeli smo vesti, da so klovn-artisti cirkusa Fumagali na potu v Maribor. Posloviti se hočejo od letošnjega leta na Silvestrovem večeru v Sokolskem domu.

* **Delavstvo Tekstilne tvornice Marko Resner** se iskreno zahvaljuje svojemu šefu g. Rosnerju za velikodušna božična darila, ki so jih bili deležni vsi delavci in delavke. Hkrati želi svojemu dobrotniku srečno in uspeha polno Novo leto!

HOTEL MARIBORSKI DVOR

Silvestrovanje z domačo zabavo in koncertom

* **Jutri zvečer** pohitimo vsi v Narodni dom na silvestrovanje našega zaslužnega društva Jadran. Iskren rodoljub in prijatelj prijetne domače zabave bo prišel na svoj račun. Šaljiv spored in ples nas bosta pripeljala v novo leto. V Narodni dom gremo vsi!

* **Pajaci** — mariborski, se bodo predstavili na Silvestrovanju v Sokolskem domu.

* **Naša kola na sokolskem plesu.** Tudi v plesni spored letošnjega Sokolskega plesa, ki se vrši v soboto, dne 14. januarja 1939., v vseh prostorih Sokolskega doma, bodo na splošno željo uvrščeni naši priljubljeni in slikoviti narodni plesi, razna kola. Da bi se tudi širši javnosti nudila možnost, da si osveži svoje znanje, oziroma da se nauči plesati naša kola, bo meddruštveni odbor sokolskih društev v Mariboru v četrtek, 5. januarja, ponedeljek, 9. januarja, in četrtek, 12. januarja, 1939. ob 20. uri v gornji mali dvorani Narodnega doma predvajal in vežbal sledeča kola: Kraljevsko kolo, Zubčanko, Djevojačko kolo, Vranjanko, »Iz banje ide« in Srenisko kolo. Odrasli in mladina prisrčno vabljeni! Vstop prost.

* **Rita - Rita** znamenita učenka Ane Pavlovne pleše na Silvestrovo v Sokolskem domu.

* **Gas, četa v Studencih** vabi vljudo na svoj Silvestrov večer, ki se vrši letos v novem gasilskem domu. Pester spored.

* **Božičnico** za gluhoneme otroke in odrasle priredi Društvo gluhonemih v Mariboru 31. dec. v restavraciji »Narodni dom« ob 17. Istega dne ob 19. letni občni zbor.

* **Ziegfield Girls - Silvestrov večer - Sokolski dom.**

* **Novoletna štev. »TOTEKA LISTA«** izide že danes popoldne. Obsega 16 strani in stane din 2.— Na prodaj v vseh trafikah.

* **Hotel »OREL«** vabi na silvestrovanje, ki bo v vseh prostorih. Fina godba — zvečer Silvestrov menü — opolnoči odojček — v jutranjih urah kisa juha in renski rizling.

* **Mož z 12.** jeziki nastopi na Silvestrovem večeru Sokola Matice. Vstopnice pri Putniku.

* **Šaljivi predmeti** za Silvestrovo v veliki izbiri. **Drogerija Kanc.**

* **Narodna odbrana Studenci** priredi pri Grmeku Silvestrovo. Nastopi Švejk — smeja veliko.

* **Silvestrov večer! Kje? V Veliki kavarni.**

m **Silvestrovanje v V. okraju** bo letos pri Sokolu I. nekaj popolnoma posebnega. S presenečenji ne bomo štedili. Sijajen »Jazz« v toplo zakurjeni dvorani. Dobra postrežba zelo poceni. Solo nastop »Rdeče sove«.

* **Gostilna Krempel,** Silvestrov družinski večer. Divjačina in druge specialitete iz kuhinje in kleti. K novemu letu vsem gostom obilo sreče!

* **Mestna hranilnica v Mariboru,** Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru in Mariborski kreditni zavod v Mariboru dne 2. januarja 1939 radi notranjih del za stranke ne uradujejo.

m, **Nočna lekarniška služba:** Mestna lekarna pri Orlu, Glavni trg, tel. 25-85; lekarna pri sv. Roku, vogal Aleksandrove in Meljske ceste, tel. 25-32.

Kino

* **Grajski kino.** Danes zadnjič 13 stolov smeh, zabava. Od sobote dalje **Nasmeh sreče**, Shirley Temple.

* **Esplanade kino.** Danes zadnjič ljubavni film »Vera Lubenska«. Gustav Fröhlich, Olga Čehova.

* **Union kino.** Danes zadnjič »Pastorka«, remek delo češke produkcije. Film kot je bil »Pater Vojteh«.

* **Zvočni kino Pobrežje 31, 12 in 1. I.** krasen film »Maturac« s Simone Simon.

Mariborsko gledališče

Petek, zaprto.

Sobota, ob 21. »Boccaccio«. Silvestrovska predstava v korist pokojniškega sklada gledaliških igralcev. Znižane cene.

Nedelja, »Pesem s ceste«. Zadnjič. Globoko znižane cene. Ob 20. »Vse za šalo«.

Novo leto v gledališču. Staro leto se zaključuje s silvestrovsko predstavo zabavne operete »Boccaccio« (ob 9. uri) pri znižanih cenah. Novo leto pa začne: popoldne z zadnjo vpriporitvijo zelo vsele komedije »Pesem s ceste« (globoko znižane cene). Zvečer pa z drugo vpriporitvijo domačega »šlagerja« »Vse za šalo«.

Kultura

Ivan Cankar v USA

»Cankarjev glasnik«, ki ga ureja E. Kristan (6411 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio, North America), je poklonil decembrsko številko svojega II. letnika spominu našega največjega prozaika. Verze sta mu posvetila Ivan Zorman in E. K.(ristan). V dramski obliki ga proslavlja Ivan Vuk »Rojstvo Hlapca Jerneja«. Prozo so prispevali Ivan Molek, Angelo Cerkenik (»Novi hlapci«: sedanja Evropa bo hlapčevala diktatorju), Ivan Jontez očrtava Toma Mooneyja, ameriškega delavca, čigar usoda je tako podobna našemu hlapcu Jerneju. Več nepodpisanih člankov je napisal bržkone sam urednik, na pr. »Cankar na našem odru«, kjer izveš, da je bil I. C. s »Pohujšanjem« v Klančarjevem prevodu prvi slovenski dramatik, čigar delo je bilo uprizorjeno v angleškem jeziku, in sicer od igralcev, ki niso nikdar videli slovenske zemlje.

Poleg nekaterih ponatiskov iz slavljenčevih umotvorov naj omenim še s posebnim poudarkom razpravo »Cankar v angleščini«. V njej prikazuje naš ameriški literarni konzul, Anton J. Klančar, imenovan v zborniku »Dolenjska« med

odličnimi izseljenci iz tega predela naše domovine, kako so razni prosvetni delavci prevajali na shakespeareščino pisca »Hiše Marije Pomočnice«. Uvodoma poudarja člankar, da je kaj težko spraviti knjigo majhnega naroda na ameriški in angleški knjižni trg, preplavljen vsako leto vsaj s sto izdajami iz rusčine. »Za poljsko in češko literaturo je malo prevajalcev, daš znajo njihovi pisatelji povedati krasne reči. Karel Čapek je skoraj edini moderni češki avtor, ki ga danes uspešno prevajajo. Če odštejemo jugoslovansko, večinoma srbsko epsko poezijo, narodne bajke in narodne pesmi, imamo pred seboj listo jugoslovanskih prevodov, ki obsega izmed 12 ali 13 zvezkov en zvezek srbskih kratkih povesti...«

Klančar podrobno našteva prevode, ocenjujoč osobito Cankarjeve mojstrovine in poudarjajoč neizmerno priljubljenost »Hlapca Jerneja«, o katerem sodi starešina ameriških slavistov profesor Noyes, da je najkrasnejši jugoslovanski pripovedni umotvor, kar mu jih je kedaj prišlo v roke. Mimogrede obravnava pregled tudi Cankarja pri ostalih evrop-

skih narodih. Vendar pogrešam opazke, da je I. Cankar prodril že na Romunsko, da ga dr. J. Štefančič in prof. Modrijan lepo esperantita, da ga je Kozarčanin nekaj pohrvatil in da je A. Mahovsky l. 1932. zložil opero »Knecht Jernej«. Je li Cankar čital v Bleiweisovih »Novicah« l. 1901. ali tam okoli beležko o požigalcu, ki so ga razjarjeni kmetje na Moravskem vrgli v ogenj?

Anton Debeljak.

EMPIS 1795—1868

V decembru je bilo 70 jeseni, kar je umrl Adolf Simonis, imenovan Empis (po Brockhausu je »s« nem, po Laroussu slišen). Ta Parižan je bil na koncu upravnik Francoskega gledališča (Théâtre Français). Napisal je celo vrsto odrskih del, na pr. opero »Sapho«, komedije »Mati in hči«, »Julia« (1837), »Mlad zakonski par« (Un jeune ménage, 1838). Njegova mojstrovina pa je drama »Žene Henrika VIII.«. Nekih njegovih nesoglasij s pisateljem in politikom Laurent-Pichatom († 1886) se spominja Marc-Monnier, profesor ženevskega vseučilišča, v dveh verzilih:

Laurent-Pichat, virant, coup hardi,
bat Empis.

Lors Empis, chavirant, couard, dit:
Bah! tant pis...

to je: L. se okrene in z drznim udarcem zadene Empisa; tedaj se Empis prekucne in strahopetno reče: Eh, kaj za to! Posebnost teh stihov je ta, da se oba enako glasita za uho. —nk.

k. **Rila.** V tiskarni Gladston (Sofija) je dal Pavel Deliradev na svetlo 2. del ljudskega orisa Rile: »Rila, populjaren očerk«, kjer nudi ta avtor obširne znanstvene in popularno turistične literature v Bolgariji vsestransko sliko krasnega rilskega pogorja, njegovega vršaca Musala, najvišjega na Balkanskem polotoku, znanega tudi našim hribolazcem, od katerih so posamezni poročali o njem v »Planinskem vestniku«, »Sokolici« in drugod. —nk.

k. **D'Annunzijevo opero »La Nave«** (Ladja), ki jo je uglasbil Italo Montemezzi, je postavilo na program rimsko gledališče Teatro Reale. V zadnjem trenutku pa so jo zamenjali s »Tannhäuserjem«. Zda se veliko govori po Rimu o neudni izpremmbi. Pravijo, da je vzrok ta, ker je opera na indeksu in je beneški patriarh lanske jesen svojim vernikom prepovedal obisk gledališča, ki je igralo d'Annunzijevo opero. Verjetno je, da so opero odstavili s programa zaradi protesta iz Vatikana

Gospodarstvo

Pregled zunanje trgovine

NOVEMBRSKA AKTIVA JE DELNO POKRILA PASIVO IZ PREJŠNJIH MESECEV — ČE BO ŠE DECEMBER AKTIVEN, BO LETOŠNJA TRGOVINSKA BILANCA V RAVNOVESJU

Kar se tiče naše zunanje trgovine, je letošnji november naravnost rekorden ter je bil zaključen s toliko aktivno, kot je ni bilo pričakovati. V novembru je bila namreč naša zunanja trgovina aktivna za 152.4 milijona din, tako da je ta aktivna skoraj docela pokrila pasivo iz prejšnjih mesecev, ki je še ob koncu oktobra znašala 205.8 milijona din. Za 11 mesecev lanskega in letošnjega leta je podoba o gibanju izvoza in uvoza naslednja:

	Uvoz		Izvoz	
	1937	1938	1937	1938
jan.-junij	2420.55	2645.6	2820.9	2387.64
julij	427.15	403.2	532.56	282.7
avgust	446.34	407.1	606.5	461.85
september	488.3	368.64	591.9	397.05
oktober	482.87	374.4	558.7	463.4
november	492.00	375.5	545.6	527.9
11 mes.	4756.24	4574.5	5356.2	4521.1

Lani je bila bilanca za 11 mesecev aktivna za 599 milijonov din, dočim je letos pasivna za 53.4 milijone. Ta pasiva bi bila lahko še večja, da je ni tako učinkovito »likvidiral« mesec november.

Verjetno je, da bo zunanja trgovina tudi decembra aktivna, tako da se bo naša trgovinska bilanca nekako uravnovesila. Prebitka menda ne bo tako kot lani. Na vsak način pa je še vedno boljši, kot če bi zaključili s precejšnje pasivo, kakršna se je obetala ob poročilih za prejšnje mesece. Nasproti uvozu v letu 1937 se je letošnji uvoz v nekaterih mesecih precej zmanjšal, kar je na celokupno bilanco uplivalo zelo povoljno, saj bi v nasprotnem slučaju morali nujno zaključiti s pasivo, ki bi predstavljala za celokupen naš narodni dohodek občuten udarec.

Zanimiva je tudi ugotovitev glede izvoza in uvoza v klirinške in neklirinške države. Izvoz v klirinške države je v novembru obsegal 75.71% vsega izvoza, dočim smo iz klirinških držav uvozili 63.57% vsega našega uvoza. Bilanca s klirinškimi državami je bila aktivna za 160 milijonov din, z neklirinškimi državami pa pasivna za 8 in pol milijona.

8 raznih tečajev angleškega funta

Naša valutna in devizna politika postaja čedalje bolj komplicirana, tako da se navaden zemljan v kopici raznih odredb in zaščitnih navodil že kar težko znajde. Kot zanimiv primer kompliciranosti služi notiranje angleškega funta, ki ima kar 8 različnih tečajev samo v naši državi. Prvi je tako zvani teoretični tečaj, ki znaša 205 din, nato tečaj 250 din za izvoz pooblaščenih proizvodov in puranov v Anglijo, dalje tečaj 254 din za prodajo 1 tretjine šalterskih deviz uvoznikom surove volne in bombaža po tečaju 238, dalje tečaj 262 din, ki ga je do-

ločila Narodna banka, ko je tečaj 238 povaljšala za 10%, poleg tega pa je še največji tečaj 280, ki je določen za uvoz kave. Ta tečaj se je naknadno raztegnil še na nekatere druge kolonialne proizvode, ki jih uvažamo.

V zvezi s tolikimi tečaji angleškega funta je nastala v strokovnem časopisu živahna polemika, če je to pametno in koristi naši devizni politiki. Do tolikih tečajev pa je verjetno prišlo zaradi slabe plačilne bilance in zaradi pomanjkanja svobodnih deviz.

g. »Organizator«. Izšla je 12. št. stanovskega glasila zasebnih nameščencev, ki prinaša poleg zelo aktualnega drobiža članek dr. Alujevića o 20-letnem razvoju socialne politike v naši državi.

g. Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice je oprostila vse vloge do 2000 din, za vloge do 5000 din izplačuje poleg dosedanjih 10% še 15%, za vloge do 10.000 din pa izplačuje 10%. Merodajno je stanje vloge na dan 1. marca 1935.

g. Gospodarska zadruga v Ljubnem na Gorenjskem je prešla v likvidacijo ter se pozivajo upniki, da prijavijo svoje terjatve likvidatorju Marčunu Ivanu v Ljubnem, p. Podnart.

g. Delodajalci, ki plačujejo uslužbenški davek v davčnih znamkah, morajo tekom meseca januarja predložiti pristojni davčni upravi v pregled knjižice uslužbenškega davka za leto 1938.

g. Nove delniške družbe. V Beogradu je bila osnovana d. d. »Olimpija«, ki se bo pečala z biostroji, dalje d. d. Britred in Parna pivovarna v Čačku s 6 milijoni glavnice.

Borzna poročila

DEVIZE. Ljubljana. Amsterdam 2401.66—2416.26, Berlin 1769.03—1782.91, Bruselj 744.45—749.51, Curih 996.45—1003.52, London 205.76—207.82, New York 4383.50—4419.82, Pariz 116.02—117.46, Praga 151.14—152.24, Trst 231.45—234.53.

EFEKTI. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 465—467, 4% sev. agrarji 58—59, 4% agrarji 61—62.50 6% dalm. agrarji 88—89, 6% begl. obv. 88.25—90, 7% stab. pos. 97.50 d., 7% inv. pos. 100—101, 7% inv. pos. 100—101, 7% Blair 89.50, 8% Blair 96 d. Delnice: PAB 222 d., Trbovlje 180—183.

svetovna vojna in onesvestila naše narodne borbe v občinski upravi. Začela se je brezobzirna gonja proti slovenski bitnosti sploh, predvsem pa proti onim osebam, ki so imele spoštovanje, ugled in izdaten, uspešen upliv na ljudstvo. Kakor drugod, so tudi tukaj prišli šentiljski narodnjaki v seznam političnih zločincev in so vsak po svoje prebili gorje prisojenih kazni. Prebili pa so tudi štiriletno, moralno svetovno vojno in se vrnili..., a našli doma velike uspehe štiriletnega nasilnega ponemčevanja, podkrepjeno nemško borbenost in popolnoma zrušeno, zadušeno narodno zavestnost našega ljudstva v obmejnih jezikovnih postojanki. Malodušno je vse čakalo na svojo mračno usodo. Kdor ne pozna srditosti narodne borbe pred in ob izbruhu svetovne vojne, naj ne presoja s splošnih vidikov okolščin, pod katerimi se je tam razpletal prevrat.

Očitni znaki prevrata so se v Št. Ilju pojavili razmeroma precej pozno. Velika gibanja slovanskih narodov med svetovno vojno, posebno pa ob razsulu Avstro-Ogrske, so izvirali iz velikih duš takratnih odličnih rodoljubov in črpali iz njih vso silno moč za sijajne uspehe. Posrečen nastop generala Maistra, ki je dne 1. nov. prevzel poveljstvo nad Mariborom, je zanetil tudi v najbolj mlačnih dušah zavest, da imamo pravico, vzeti

Sport

Državno smučarsko prvenstvo na Sljemenu

Zagrebski SK Maraton je preko ZZSP-a zaprosil zvezo v Ljubljani, da mu poveri prireditve letošnjega državnega prvenstva v teku in skokih, ki je določeno za 28. in 29. jan. prihodnjega leta. Zimsko sportna zveza v Ljubljani je prošnji ugodila, tako da se bo navedeno prvenstvo letos prvič odigravalo na Sljemenu.

Pred startom v novo sezono

Na Novega leta dan bo ISSK Maribor uradno otvoril novo zimsko-sportno sezono na Pohorju s prvo smučsko tekmo na progi 10 km v okolici Ribnice, start in cilj bo pred Mariborovim Klubskim domom v gostilni Osrajnik. Pravico tekmovanja imajo vsi verificirani zimski sportniki. Da bi se zimski sportniki v čim večjem številu udeležili te prve tekme, je prireditelj sklenil, pričakovati v Klubskem domu Novo leto, tako da bo prijeten družabni večer združil vse tekmovalce in ostale prijatelje zimskega sporta.

Termini za pokal Male antante

Kakor javljajo praški listi, je prišlo do sporazuma glede terminov mednarodnih tekem za pokal Male antante v l. 1939. Po tem sporazumu bo Jugoslavija igrala proti Češko-Slovaški 30. avg. v Pragi, proti Rumuniji po 18. sept. v Bukarešti.

ZIMSKO-SPORTNI SPORED PRIHODNJEGA TEDNA.

Sporod zimsko-sportnih prireditev za prihodnji teden je sledeč:

Zaključek tečaja s tekmovanjem nara-

ščaja na Rakeku v izvedbi SK »Javornik«. — Tekmovanje v skokih v Jesenicah v izvedbi SK »Bratstvo«. — Propagandna tekma na 10 km v Ribnici na Pohorju v izvedbi ISSK »Maribor«.

s SK Bratstvo na Jesenicah je razpisal tekme za otvoritvijo nove povečane skakalnice dne 1. jan. 1939. Pričetek ob 14.30. Pravico tekmovanja imajo vsi člani JZSS, prijave brez prijavnine se sprejemajo pol ure pred startom.

s Hokejska moštva se marljivo pripravljajo za bližnje državno prvenstvo. Dočim pa trenirajo igralci ljublj. Ilirije med seboj, bo v nedeljo zagrebski Maraton gostoval v Varaždinu proti Slaviji.

s Na praznik, dne 8. jan., bosta odigrala prij. tekmo Gradjanski in HAŠK v Zagrebu, čeprav sta bila doslej v dveh nasprotnih taborih.

s 30:0 v hokeju na ledu. V Davosu se je pričelo tekmovanje za Spenglerjev pokal. Sodelujejo lanski zmagovalci LTC iz Prage, EHC Davos, SchK Curih, Götta iz Stockholma in studentsko moštvo iz Oxforda. Prvi dan je prinesel senzacionalno visoko zmago Pražanov nad Angležmi v razmerju 30:0 (8:0, 11:0, 11:0). Davos pa je zmagal nad Curihom s 3:0 (1:0, 1:0, 1:0).

s Pri skandinavskem teniškem prvenstvu v Stockholmu bodo sodelovali 4 Francozi: Bolelli, gđc. Pannetier in Le-bail ter še neki 4. zastopnik, ki pa še ni določen.

s V Parizu je bila na prvi dan katoliškega Božiča tradicionalna konkurenca — plavanje preko Seine, pod mostom Aleksandra III. Kljub nizki temperaturi je nastopilo mnogo plavalcev, med njimi tudi ena plavalka, ter še več gledalcev. Zmagal je Krakovsky v 2:19.6.

Z Novim letom bomo začeli priobčevati napet detektivski roman

Elaina Hamiltona

»ZELENA SMRT«

Roman iz sodobnega življenja pridobitnih in umetniških krogov, čigar dogajanje se suče okoli skrivnostne, tragične smrti slavnega ameriškega gledališkega igralca Karla Ardeena v londonski hotelski sobi, nudi nestrpnemu bralcu pestro podobo življenja na prekoceanskih parnikih, mednarodnih hotelih, gledaliških ložah in za kulisami ter po razkošnih vilah. V zagoneten umor poseže svetovnoznana policija Scotland Yarde, katere detektivi pridejo s pomočjo neznatnih znamenj, kakor para blatnih čevljev, svežnja ključev in drugih navadnemu človeku neopaznih predmetov na sled morilcem, ki so odstranili nevšečnega jim igralca z novim strahotnim plinom, ki ga je izumil mlad inženir in ga hotel prodati državi v vojne namene. Napeta in razburljiva vsebina romana

»ZELENA SMRT«

ostane bralcem za vedno v spominu, kajti v njem so z neverjetno realnostjo opisani trenutki, ki prinašajo do izraza vso človeško pretkanost, pa tudi jasnovidnost zasledovalcev zločina.

Št. Ili ob prevratu 1918

Jože Poljanec, strok. učitelj v p.

Na severni jezikovni meji smo Slovenci pred svetovno vojno po redi izgubili pri občinskih volitvah kraj za krajem, le Št. Ilj se je držal kot trdnjava, ki je še kljubovala prav po špartansko vsem naporom in napadom združenih nemških raznarodovalnih organizacij. Z nakupovanjem slovenskih posestev po bajno visokih cenah, z naseljevanjem protestantov iz rajha in ustanavljanjem šulvereinskih šol pa so tudi v Št. Ilju izpodirali slovenski živelj vedno bolj. Avstrijska vlada svojih slovanskih narodov ni ščitila, temveč je celo smatrala kot svojo glavno nalogo, utirati prosto pot nemškemu prodiranju preko jezikovnih mej na jug in vzhod. Samopomoč je bila edina obramba, a preslaba proti silnemu navalu. Vršila se je po naravnih zakonih in je bila radi tega plemenita in viteška. Tako so se pri zadnjih občinskih volitvah pred svetovno vojno znašli šentiljčani pred enakim številom borbenih nasprotnikov. Žreb je sicer določil g. F. Thalerja za slovenskega župana, a v odboru so nas Nemci zaradi tega preglasovali.

V ta nesrečni položaj je treščila še

si, kar je naše. Kakor kres je zasvetil sijaj tega dogodka daleč naokrog, in tudi do naše severne jezikovne meje.

Isti dan so se na šentiljskem pokopališču, ki leži tik ob državni cesti, vršili verski popoldanski obredi, kakor vsako leto na dan Vseh svetnikov. Kar se je oglasilo od »Št. Ilj« glasno, razuzdano popevanje, kričanje in vriskanje, kakor bi prihajale pustne šeme. Bili so vojaki, ki so se vračali iz mariborskih vojašnic na svoje domove. V razsipanih skupinah po 20 do 30 mož so se počasi pomikali po državni cesti mimo pokopališča proti Špilju in naprej, neznano kam. Vsak posameznik je bil natovorjen; nesli so, kolikor je pač kateri mogel. Tudi pse so imeli vprežene v majhne vozičke, na katerih je bila naložena vsakojaka priljaga. Večje družbe so imele tudi godbo. Nategovali so harmoniko, piskali na klarinet in trompeto, vmes pa vriskali, da se je daleč razlegalo. Videti je bilo, da so se v posamezne gručice zbirali rojaki večjih pokrajin istega porekla, ker so svojemu razpoloženju dajali duška po prav posebnih šegah in navadah. Ljudstvo, stanujoče ob državni cesti, se je zvedavo oziralo po njih in brž začelo ugibati, kaj to pomeni. S temi popotniki so se vrnili domov tudi prvi šentiljčani, ki so prinesli novico, da so jih v mariborskih vojašnicah oprostili nadaljnje

službe in jim dali na izbiro, ali se vrniti domov k svojim rodbinam ali pa prosto-voljno ostati pri kadru za nadaljnjo razpolago. »Konec vojne!« je šlo od ust do ust. Nekaterim je bila ta novica všeč, drugim pa zopet ne. Nekateri so vesellega srca gledali vriskajoče vojake, drugim so se gubančila čela, ker so jim sproščene čete delale mnogo preglavic in skrbi. Slutili so, da bodo ti veseljaki našli marsikatero reč, ki je še nikdo ni izgubil. Zopet drugi so potrto klonili glave, mrmrali in jadikovali: »Wer hätte sich das gedacht, daß es soweit kommen wird!« Mnogo vojakov se je vrnilo iz daljnih krajev z vlakom na svoj dom, med drugimi tudi jaz.

Na Vseh vernih duš dan zjutraj ob 7. uri sem se pripeljal z dunajskim vlakom v Št. Ilj. Vožnja iz Gornjega Milanovca preko Budimpešte, Dunaja in Gradca z vsemi takratnimi ovirami me je izmučila do onemoglosti. Vendar sem se odzval vabilu g. župnika Evalda Vračka, naj se še isti dan oglasim pri njem. Prisrčno je bilo srečanje po tako dolgem času in na prvi pogled sem spoznal, da ga je prešinilo vroče narodno prepričanje. Osamljen od svojih nekdanih strankarjev je iskal zavedno narodnih zaveznikov in somišljenikov za veliko narodno gibanje.

(Dalje sledi.)

Mariborske drobne vesti

m Lastnikom vozniških izkaznic. Predstojništvo mestne policije v Mariboru opozarja vse vozače motornih vozil, da je rok za podajanje vozniških izkaznic za leto 1939 izključno do 28. februarja 1939. Stranke naj se zglasijo v tej zadevi na predstojništvu med 10. in 12. uro v sobi števil. 17 II. in naj prinesejo s seboj: vozniško izkaznico, banovinski kolek za din 100.— in državni kolek za din 30.—. Poklicni vozači, ki so kot taki zaposleni in se preživljajo edino z dohodki tega poklica ali so v tem svojstvu ostali brez zaposlitve, imajo pravico do znižane banovinske takse od 25 din, predhodno pa morajo vložiti prošnjo na bansko upravo potom predstojništva prav tako do 28. febr. 1939., ker se na prošnje, vložene po tem roku, ne bo oziralo in bodo morali plačati celo takso.

m Upraviteljstvo drž. ljudske šole v Krčevini pri Mariboru izreka zahvalo vsem darovalcem prispevkov za šolsko božičnico. Preko 200 najrevnejših učencev in učenk je prejelo razne oblačilne potrebščine, zlasti čevlje.

m Bivši mornarji bodo silvestrovali v hotelu »Novi svet« ter vabijo vse prijatelje in znanke.

m Usodna nesreča v predmestju. Pri razkladanju drv se je v kamniškem predmestju ponesrečil 43-letni delavec Franc Knapčič. Možu je več bukovih polen strlo desno roko in poškodovalo glavo.

m Kratko veselje. Natakarka Ivanka Feršner pri Vlahoviču je dobila za božično darilo nov 1500 din vreden plašč. Ni še minil teden, kar ga je dobila, ko ji ga je včeraj neznanec ukradel iz nezaklenjene sobe. Tatvina je prijavljena policiji.

m Podjetni Belovarčan sjeperi po Mariboru. Včeraj se je pojavil v Mariboru okoli 40 let stari Jožef Lepoša iz Belovara in se predstavil za trgovca s perutnino. Pod pretvezo poslovnega družabništva je Belovarčan opeharil nekaj Mariborčanov za večje zneske. Sedaj ga zasleduje policija.

m Otroci padel s stola. V Bresternici je včeraj padel s stola enoletni posestnik.

ški sin Josip Jarčič in si zlomil levo nogo. Poškodovano dete so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

m Nesreča pri smučanju. Pri smučanju se je ponesrečila 18-letna dijakinja Marija Črnovšek iz Wilsonove ulice. Mlada smučarka si je pri padcu zlomila levo nogo. Zdravi se v tuk. bolnišnici.

m Zbirko starega denarja je ukradla 32-letna Alojzija Poljanec pri nekem posestniku blizu Ptuja. V zbirki je bilo mnogo srebrnega avstrijskega denarja in več novcev Marije Terezije. Poljančeva so v Mariboru aretirali.

m Ker je na tuj račun pobiral denar za mleko, je policija včeraj aretirala 38-letnega delavca Hugona Markuša ob Sv. Marjete ob Pesnici. Markuš je pred meseci pri mnogih mariborskih strankah kasiral denar za mleko. Aretiranec je vse priznal. Izročili so ga sodišču.

m Krči med kinopredstavo. Včeraj pop. so 26-letno natakarko Pavlo Murko med kino predstavo popadli srčni krči, da se je nezavestna zgrudila. Poklicali so reševalce, ki so jo prepeljali v tuk. bolnišnico.

m Nesreča v tovarni. V neki tuk. tekstilni tovarni je transmijski stroj zagrabil 58-letnega tkalskega mojstra Josipa Fidlerja iz Jezdarske ulice, za desno roko in mu jo popolnoma zmečkal ter zlomil. Ponesrečenca so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

m Čigava je ura. Milivoj Tomažič iz Smetanove ulice 42 je pri Treh ribnikih našel moško žepno uro znamke »Mysteria«. Lastnik naj se zgasi pri policiji.

m Občinskega delavca je podrl neki voznik na Kralja Petra Irgu. Delavec Ant. Bratušek je pri padcu dobil lažje poškodbe.

m. Nove garaže mestnega avtobusa. Ker namerava mestni avtobusni promet v doglednem času začeti avtobusni promet še na nekaterih podeželskih progah, bodo postale dosedanje garaže v Plinarniški ulici pretesne. Zato bo avtobusni promet zgradil več novih garaž in pisarno za vodstvo podjetja. Dosedanje garaže bodo opuščene in jih bo uporabljala mestna plinarna za skladišče.

Zanimivosti

Radio-reportaža pri Papuancih

MIČNE ZGODBICE IZ ŽIVLJENJA PRIRODNIH LJUDI.

Zabavne pripovedke iz narodnega življenja Papuancev pripoveduje raziskovalec sir Hubert Murray: Papuanija, ležeča v jugovzhodnem delu Nove Gvineje, je domovina dobrodušnih domorodcev, s katerimi imajo beli uradniki marsikdaj velike preglavice. Najlepše je poročilo o svečanostih pri kronanju britanskega kralja Jurija Sestega, ki jih je opisoval tolmač, ko je najprej poslušal radio, presenečenim domorodcem:

»Kralj Jurij on mrtev. Sin številka ena, Edvard, ne hoteti njegove obleke. Sin številka dve on rad. Škof on dela mnogo besed o novem kralju. On govori: Pogledate ven na ljudi? Kralj on reči: Da. Potem škof in mnogo vladnih uradnikov in trgovcev in vojakov in bančnih ravnateljev in policistov, oni vsi vstati in zapeti in zatrobili mu na trobento. Konec«

Muslimanom je prepovedano sklepanje mešanih zakonov

Vrhovno muslimansko versko sodišče je na zadnji seji sklenilo, da muslimani odslej ne smejo več sklepati mešanih zakonov. V zadnjem času so se mnogi muslimani poročili z nemuslimankami. Odlok Reis-ul-uleme pravi, da so vsi dosedaj sklenjeni mešani zakoni neveljavni. Mešani zakoni so dovoljeni samo v onih krajih, kjer je malo število muslimanov.

Izumitelj barvitega platna

V preteklem poletju je francoski departement Seine-et-Oise proslavil 200letnico

»Zelena smrt«

moža, čigar ime ni popolnoma zabrisano, saj ga nosi pariška ulica: Rue Oberkampff. A malokdo še ve, da je ta Bavarec, udo-

Po tej očarujoči reportaži je sledilo mnogo občudujočih »Ah« domorodnih načelnikov. Sir Hubert Murray pripominja, da je opis s papuanskega stališča naravnost odličan. »Podoba trgovcev in bančnih ravnateljev in policistov je brez dvoma srečna misel,« dodaja humoristično.

Včasih njihovi občinski svetniki na čuden način pojasnjujejo strmečim domorodcem, zakaj pobira od njih vlada davke za šole, zdravniške preglede in druga zboljšanja razmer. Neki občinski svetnik je pojasnil stvar tako-le: »London je delal veliko vojno in denar se ima dati vdo-vam in sirotam za obleko in hrano«. — Drugi razlaga: »Vlada pobira davke zato, da bi pomagala misionarjem kupovati obleko in hrano za uboge vdove in sirotke. Mora imeti mnogo in mnogo oblek, kajti v Londonu je velika zima«.

mačen pozneje na francoskem, iznašel francosko tkanino, znano po svetu z imenom: toile de Jouy.

Krištof Oberkampff, rojen 1738 v Wissembachu, je skrajja pomagal stojim staršem barvarjem. Podjetni, trmasti barvarci jih je zapustil 1759, leta in prišel v Pariz. Za uho si je zapisal, da bo izpečjal neko misel, ki ga je že dolgo obhajala: izdelovanje pisanega platna. Nastanil se je v kraju Jouy-en-Josas in nekoliko let kasneje se mu je posrečila srečna želja. Zaradi njegovih tkanin, ki so na dvoru prijale, ga je Ludvik XVI. plemenitil. Oberkampffove delavnice so sčasoma postale narodne pletilnice.

× Spomini zdravnik, ki je operiral Hitlerja. Slovit berlinski zdravnik prof. von Eicken je predaval v Filadelfiji v Združenih državah in ob neki priliki govoril tudi o operaciji, ki jo je izvršil l. 1934. nad nemškim kancelarjem Hitler-

jem. Šlo je za odstranitev polipov v glasilkah. Štirinajst ur po končani operaciji se Hitler ni mogel prebuditi iz nezvesti zaradi velike doze morfija, ki mu jo je dal zdravnik. Prof. v. Eicken pojasnjuje to dolgo nezavest s tem, da Hitler niti ne pije niti ne kadi in zato vplivajo strupi nenavadno ostro. Ko se je kancelar končno osvestil, nikakor ni hotel verjeti, da je šlo za odstranitev polipov. Prepričan je bil, da trpi na raku v grlu.

»Zelena smrt«

× Ali bo Anglijo nekoč pogoltnilo morje? Angleške otoke ne gloda le morje na vseh straneh, temveč se tudi počasi pogrežajo v morje. Znani geolog prof. Mc. Intosh je objavil zanimivo študijo, katere zaključek za Anglijo nikakor ni razveseljujoč. Otočje se namreč polagoma potaplja in v zadnjih letih se to pogrežanje znatno pospešuje. Vendar pa ne grozi trenutna nevarnost: v 5000 letih je otočje potonilo samo za 25 metrov. Teh 25 m pa pomeni na deset tisoče kvadratnih kilometrov zemlje, ki jo je nepovratno pogoltnilo vodovje. Nekaj starih londonskih stavb to pogrežanje

očitno dokazuje, zlasti starodavna palača Pridevell na bregu Temze, katere pritlični prostori so poplavljeni ob vsaki povodnji. Pred 400 leti so ti prostori služili kot sprejemni saloni.

Sokolstvo

1. Sokol Maribor I. obhaja Silvestrovo v kasarni kralja Petra I. Začetek ob 20. Sijajen spored — še sijajnejši »Jazz«. — Vstopnina 5 din.

Radio

Sobota, 31. decembra.

Ljubljana: 12 Plošča za ploščo; 13.20 Plošča za ploščo; 17 Otroška ura; 18 Koncert godbe »Sloga«; 20.30 Tjardovičeva opereta »Mala Floramy«; 21.30 Silvestrovanje radijske postaje do polnoči. — Beograd: 12 Godba iz zvočnih filmov; 12.40 Koncert RO; 17.20 Zabavni koncert; 23 Pester Silvestrov spored. — Sofija: 13.20 Lahka glasba; 21.40 Godba za ples; 22.40 V novo leto. — Praga: 20.15 Silvestrov kabaret iz Brna. — Milano: 21 Massenotova opera »Werther« iz milanske Skale. — Berlin: od 20. do 3. jutraj zabavni silvestrov večer.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 nar; najmanjša pristoibina za te oglase je din 6.—. Družbe preklicati dopisovanja in žentovanjski oglasi din 1.— no besedi Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvolno. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu oziroma se vsplati v pisnu skupaj z naročilom ali na pošto položiti na čekovni račun št. 11.409 Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din

Razno

ALI ŽE VESTE

da najboljšo vino dobite le v gostilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici. 3948

VINOTOČ ŠTUM

Počehova pri opekarni, samo od 5 litrov naprej, toči izvrstno staro vino po din 7.—. 4259

SILVESTROVAT

vsi v gost. Kekec, svira priljubljena godba, točilo se stara in nova domača vina. — Topla in mrzla jedila po najnižjih cenah. 4273

GOSTILNA »PRI LIPI« v Zgornjem Radvanju vljudo vabi na veselo silvestrovanje pod geslom »Pomlad v zimski ples pod zvonom. Za dobro zabavo in postrežbo je prekrbljeno. Za obilen obisk se priporoča gostilničar Lovše. Tel. 23-30. 4279

KAM GREMO NA SILVESTROVO?

Vsi v gostilno g. Pavešiča v Kamnici, kjer priredijo pevci »Kobanece« Silvestrov večer. Na sporedu: godba, ples, petje, licitacija in mnogo drugih zabav. Prijatelji petja in vesele zabave vljudo vabljene. Začetek ob 20. (8.) uri. Vstopnine prost. 4287

DOMAČE KOLINE!

Danes in na Silvestrovo v gostilni »Zlati konj« jetrne in krvave klobase. Vljudo vabi in želi vsem ceninim gostom srečno in veselo Novo leto Nekren. 4290

GODBA

trio, začasno prost. išče zaposlitve. Pobrežje, Tezenska ul. 19. 4289

NOVI FRIZERSKI SALON pri gl. mostu, zraven trafike, se priporoča cenj. damam in gospodom. Abonma po znižanih cenah. Trajni kodri, najnovejši aparat, model 1939, kurjenje samo 5 minut. Solidna postrežba. Drljevič. 4294

Prodaj

KANARSKI PEVCI

na prodaj. Naslov v upravi. 4243

ZARADI PRESELTIV

se prodajo po zelo nizki ceni dobro ohranjene obleke in plašči. J. Erbus, Aleksandrova c. 16. 4271

Kupim

2 VOZA ZAGOVINE

kupim. Naslov v upravi. 4275

Kupim preigran

HARMONI

za pevske vaje, lahko je z 2 registroma. Naslov: Greifoner Slavko, organist, pošta Velika Nedelja pri Ormožu. 4285

Sobo odda

OPREMLJENA SOBA v centru mesta se ugodno odda. Vprašati v upravi lista. 4272

2 LEPI SOBICI

se oddata samo boljšima gospodom. Tattenbachova ul. 18-I, Rojko. 4282

Stanovanje

SOBA IN KUHINJA se takoj odda. Naslov v upravi. 4267

SOBA IN KUHINJA

se odda. Studenci, Ciril-Metodova 14. 4270

Lokal

MESARSKI LOKAL

se odda z inventarom zaradi vojaščine. s 1. januarjem. Zrkovska c. 43, Pobrežje. 4276

Znanja želi

MLAD URADNIK

sportas, išče za skupne smuške izlete mlado simpatično damo. Slika zaželen, katera se pod strogo diskrecijo vrne. Ponudbe pod »127« na upravo lista. 4274

Citajte »Večernik«

Najfinejša perutnina

poularde, kapune, pitane gosi in race ter vso ostalo perutnino, svežo, doma klano ter po konkurenčnih cenah vam toplo priporoča trgovina »Perutnina«, Slomškov trg 6 Franc Kržišnik

Pozor!

Naznanjam cenj. občinstvu, da bom od sobote, 31. XII., dalje prodajal prima vojeno meso (šunke, komade brez kosti, kare, rebra in ribo) po jako nizkih cenah. — Priporoča se

EDUARD WEITZL

5. stojnica, Sirossmajerjeva

Po dolgi mučni bolezni je dotrpela naša draga mama, gospa

Ana Rodeš

Pogreb blagopokojnice bo v nedeljo, dne 1. januarja 1939, na magdalenskem pokopališču ob pol 15. uri.

Zaljujoči otroci in družine
Merhart, Čakš, Rodeš, Stanc, Schwarz